

K L A P V A N D E M O L E N ?

In de discussies over alternatieve energiebronnen nemen wind en water een prominente positie in. Terwijl steenkool en andere fossiele energiebronnen nog steeds in het verdomhoekje zitten, lijkt er voorzichtig weer plaats te zijn voor kernenergie. En eerlijk gezegd gaan mijn gedachten ook wel eens die richting op. De mensheid zal uiteindelijk toch moeten leren leven met een stuk onzekerheid omdat nu eenmaal niet alles

FOTO: BELGERS

naar de menselijke hand te zetten is. Maar laten we het doemdenken even achterwege en concentreren we ons op moderne alternatieve energiebronnen. Onweerlegbaar heeft Nederland de eerste ontwikkelingen in die richting volledig gemist. Terwijl wij nog met onze luie kont op de gasbel zaten hadden andere landen zoals Zweden, Portugal en Spanje al volop aandacht voor water- en later ook voor windenergie. Schaarste maakt immers inventief. De aanleg van stuwdammen zorgde in die landen echter voor verbeterde protesten en veel maatschappelijke onrust. Wie wil er immers van land en haard verdreven worden door het stijgende water. De ontheemden van toen hebben zich inmiddels echter bij hun lot neergelegd en consumeren nu het genot van de energetische verworvenheden. Bij de aanleg van de watercentrales werd ook voor veel vissoorten de weg naar hun geboortegrond definitief afgedamd. De laatste vissen wisten in al dan niet kwijnende populaties in de overgebleven vrij optrekbaar rivieren te overleven en zijn daarmee nog een stuk slechter af dan hun menselijke lotgenoten.

Eenzelfde ontwikkeling doet zich voor bij de introductie van windenergie. De zoevende molenwieken laten de mens naar andere huisvesting zoeken, de onoplettende dieren (vooral vogels) worden harder geraakt. Jaap Taapken rapporteerde in Het Vogeljaar van een windturbinepark in Californië waar in twintig jaar 35.000-100.000 slachtoffers vielen, waaronder 1.500-2.300 Steenarenden. Van kleine vogels werd naar schatting slechts 50% van de slachtoffers gevonden, van de grotere soorten 87%. Dus het effect is aanmerkelijk groter dan een simpele teller op de grond vaststelt. Kleinere turbines eisen bovendien meer slachtoffers dan de grotere. Uit het onderzoek blijkt dat vooral veel roofvogels klappen krijgen. In Spanje (Navarra) maakten ze zelfs 72,8% uit van de gevonden dode dieren, waaronder het merendeel Vale gieren. In de Verenigde Staten heeft de overheid inmiddels rigoureuus ingegrepen. De meest schadelijke windmolens worden jaarlijks vanaf 1 november voor vier maanden stilgelegd.

In Limburg is voornamelijk nog geen windturbine te vinden en ook in de rest van het land zijn de moderne horizonvervuilers redelijk schaars. Ons dichtbevolkte land leent zich niet echt voor het opwekken van windenergie, ondanks dat het molenverleden dit wel doet vermoeden.

Met steun van Milieudefensie en Stichting De Noordzee zoekt de regering de oplossing op zee. Als bijkomstigheid refereert men aan onderzoek

dat heeft uitgewezen dat de fundamenteën van windmolenparken op zee uitstekende kraamkamers zijn voor diverse vissoorten. Een vangstverbod rond de windmolens garandeert bovendien ongestoorde opgroeimogelijkheden. Edoch, ongeveer 1,3 miljoen vogels passeren jaarlijks het Nauw van Calais met als aanvliegroete de Noordzee. Het onzichtbare effect van de molenklappen laat zich raden.

Bij gebrek aan wind wint men in Limburg de energie uit de Maas. Geheel in tegenspraak met voldoende rentabiliteit, maar wel met een forse overheidssubsidie wil men een nieuwe waterkrachtcentrale aanleggen bij de stuw van Borgharen. Alle inspanningen om de rivier weer vrij optrekbaar te maken voor trekkende vissoorten lijken daarmee in één klap teniet worden gedaan. Was het vroeger voor de vis onmogelijk om de bovenlopen te bereiken, nu worden ze bij de terugkeer naar zee fijn gehakseld in de turbines. In de planvorming is geen aandacht voor goede visgeleidingssystemen. De meeste zijn trouwens onvoldoende uitgetest. De Eci-centrale in Roermond is tot nu eigenlijk de enige centrale waar goede resultaten worden geboekt.

Geldt ook hier het adagio "Wat niet ziet wat niet deert"? Sportvisseren schatten dat 25% van de vissen de gang door de turbines niet overleeft en dat 20% later aan de opgedane verwondingen alsnog sterft. Hoelang kunnen we de toch al zeer zeldzame Zeeforel nog onbeschadigd in onze handen houden? Op het land zou de omgeving bezaaid zijn met lijken en zou elk draagvlak voor deze vorm van energieopwekking definitief verdwijnen.

Zo hangen de turbines als een molensteen om de nek van de natuurbeschermer en viert de milieubeschermer een feestje. De verantwoordelijke bestuurders reageren vol onbegrip op die tweespalt en acteren met zwalkend en ondoordacht beleid alsof ze zelf een klap van de molen hebben gehad.